

El Criteri

□ □ □ Periòdic quincenal d'acció catòlica □ □ □

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Pujada de la Catedral; n.º 10 - 2.ºn

PORTAVEU DE LA

Joventut Catòlica Propagandista

SUSCRIPCIÓ

Un trimestre.	0'50 ptes.
Un any.	2'00 "
Núm. solt.	0'10 "

Anuncis á preus convencionals

Del monument al Dr. Robert

S'ha inaugurat ja el monument al doctor, al apòstol regionalista, al catalá de cor.

EL CRITERI ab tota l'ánima s'adhereix a la glorificació del eximi doctor. EL CRITERI portaveu de la «Joventut Catòlica Propagandista», d'aquesta Joventut infiltrada d'un catalanisme pur, d'un catalanisme ben hé a lo Dr. Robert, no pot menys que rendirli son modest tribut, tribut petit, tribut de jove i com a tal ab la santa bona fé i voluntat i ben de cor, com de cor i voluntat i fé, estimava ell á Catalunya i la glorificava i l'enlairava, com verament l'estimém nosaltres i perseguim son enlairament en el més alt grau.

El Dr. Robert mereix molta memoria com molt era l'esforç que realisá per nostra patria, i quant menys, proseguir lo qu'ell comensá i ab la mateixa fé seva, sa capdal obra, son suprem pensament de procurar el bé patri.

En Raimond Casellas

Ha baixat a la tomha el cos d'en Raimond Casellas i al desapareixer ell, ha desaparegut un dels homes que més l'estimaven.

Era dels mellors literats, periodistas i artistas catalans i potser espanyols, era en una paraula un catalá que honrava Catalunya en quasi tots els sentits que 's pot enlairar la patria. Las planas de *La Veu de Catalunya* de qual diari fou llarch temps

director, ho demostren verament lo qu'ell valia, com ho demostren altres aspectes de sa vida que no podém detallar, encare que merescut seria, pro l'espai no'ns h opermet.

Ab la desaparició d'aquet ilustre catalá, manifestém nostre sentit condol i acompanyém a n' el sentiment induptable que per ella sentirán tots els catalans i en especial sa familia i nostre confrare *La Veu de Catalunya*.

A n' els nostres llegidors

Ens convé parlar més clar i fixar nostre situació.

Nostre periòdic no ha sortit com tants altres tundat i sostingut per una, dos o tres persones i ab l'intent de sobre ell fershi algún negoci.

Nostre periòdic representa a una associació que com a capdals fins porta la propagació dels bons ideals i de les bones doctrines catòlicas rens fer obra de partit ni política de cap mena.

Aixís ho han entés tots els que l'han acceptat i tots el que per descuit involuntari no'ls hi havíem ofert i 'ns el han demanat, com esperém l'acceptarán les persones que per la raó dels últims no 'l tenen i are els hi oferím.

Atenguent a n'els molts periòdics que surten i gastos ocasionats per altres cosas, hem cregut oportú al fundarlo la ínfima cuota de 2 rals trimestre per que tothom pogués tenirlo al preu més módic que hi ha en revista o periòdic publicat.

I encare persegím més, i es l'extendre la publicació i propaganda a les classes que no 's trovin ni en l'estat de poguer satisfer aquest petis import donantelshi de franch i també in-

trodirlo en fàbricas i llocs aont poden arre- larhi males doctrines.

Per aixó hem apelat i apelém a les classes que més poden, les que'ns han donat desseguit i donarán son apoi, perque el poc o molt sobrant que hi hagi sigui per la causa social i catòlica i pel bé del obrer explotat ab falses ensenyansas.

Al saludar als nous llegidors, la *Joventut Catòlica Propagandista* don les més corals mercés a tots pel bon interés que's prenen per la causa, a la que dedicarém nostres humils, entussiasates, fervorosos i decidits esforços.

Jochs Florals de Girona

Al bell costat de la malalta

Premi del senador Sr. Rahola

I.

Cándida sou, Agna Maria,
com neu del vespre de Nadal,
tán frágil sou y lilial
que al veurervos tothom diria

qu' un poch de vent vos trencaria
com un albó primaveral;
y anau a mort, amb pas igual
ab una dolça coratgia.

Dins la claror qui vos encanta,
sou com aquella jove Santa
de qui se conta l'antic fet

que a n'el butxí el coll oferia,
y quàn el ferro la feria,
en lloc de sang, va brollar llet!

II.

Obriu els ulls, Agna Maria!
No sé que hi veig dins son pur blau.

Quelcom molt lluny y molt suau
qui claretat casta irradiá.

Quin íntim oli nodriria
Aquesta flama qu' escampau?
Agná Maria, us assemblau
a un llantió qui s'extasia.

Dins vostres ulls plens d'horitzó,
he vist passar en processó
un estol blanc, clarors eternes...

*Semblan es lo regne dels cels
a aquelles cinch verges fidels
qui aprellaven les llanternes...*

III.

Mostrau les mans, Agná Maria,
acaramull de sufriments
mans arraulides, pacients
com a coloms en malaltia.

Mans de pietat y melangia,
mans de caricia y amatents,
oh mans de cera ben olents
com flors d'altar en agonia,

oh mans d'amor y de dolor,
mans de magror y tremolor
destilant mirra de martiri,

entre 'l candor dels frágils dits
tan piedosos y allanguits,
inmortalment duréu un lliri...

IV.

Jo us sent el cor, Agná Maria,
jo us sent el cor adolorit,
jo us sent el pobre cor ferit
d'una exquisita malaltia...

Are s'atura, are fa via....
Ay! Qu'es estat aquest cruxit?
Qui us prem el cor, dintre del pit,
com un raím d'Eucaristia?

Ningú en el mon ja'l tastará,
ningú en el mon dins ell beuré
com en vas d'or, la dolsor pura,

que sa primera libació
será oferta a n'el Senyó...
Are fa via! Are s'atura...!

*Llorens Ribera, Pbre.
(Mestre en gay saber).*

El Expósito

Hay en el mundo un ser, engendrado quizás por la culpa, nacido entre vergüenzas y lágrimas, predestinado antes de su nacimiento á una vida de eterno luto, aban-

donado luego á la pública caridad entre las tinieblas de la noche, y cuyo origen es un misterio insondable para él, oculto entre los remordimientos de una conciencia desgraciada ó criminal.

Ese ser sin ventura es el expósito.

Hijo del pecado, apenas nace y dá sus primeros señales de vida en el seno maternal, ya es odiado por los que le engendraron, como presunto acusador de un crimen, como causante de una deshonra, siendo él solamente la víctima inocente de una horrible culpa.

Nace, y al nacer, la mano que debiera acariciar su faz de ángel ahoga sus gritos y comprime su boca, para que sus primeras lágrimas y gemidos no revelen su existencia, que debe quedar para siempre velada por las sombras del misterio; los labios que debieran besar con amoroso delirio su frente sonrosada se abren sólo para maldecirles y el seno en que debiera ser estrechado con efusión cariñosa le repele y se niega á darle su calor. En vano tiende sus manecitas, buscando en su inocente instinto las caricias de una madre; que nace condenado á no dormir jamás en su regazo al rumor de sus cánticos. Bien pronto se vé expuesto á la inclemencia de la noche fría, indefenso, quizá desnudo, ó acaso va á despertar con su llanto á la *Hermana de Caridad* que dormita junto al torno, y que, cumpliendo su santo ministerio, pone bajo el amparo de aquella virtud sublime á los hijos abandonados.

Allí, confiado á manos no siempre solícitas y cuidadosas, lacta el pecho de madres mercenarias, que acaso no comprenden la santidad de su misión y de sus deberes, llora sin que el acento de su voz infantil conmueva las fibras del corazón materno, y sin que un ósculo de amor enjague cariñoso sus lágrimas.

Un día, sus labios empiezan á balbucear palabras, y su oído á comprender el valor de las que escucha; y ni aquellos pueden pronunciar el dulce nombre de *madre*, ni éste oye el nombre tierno y amoroso de *hijo*. ¡Infeliz! no comprende lo inmenso de su desgracia; ni su inocente corazón puede apreciar su horrible desventura, ni su mente puede abarcar todo el dolor que encierra el mundo para él. Vive con sus hermanos de infortunio, y rie, y goza y se recrea en sus juegos candorosos, hasta el día fatal en que su razon despierta á las ideas, y entonces quizás abomina su existencia, maldiciendo á la par á la que le dió el ser, para arrojarle á la miseria y los dolores. Su

frente se inclina al peso de su amargura se enluta su rostro, y sus ojos se arrasan en lágrimas de hiel, que nadie seca; cree sentir sobre su alma el grave peso de una terrible maldición, y ver en su rostro la mancha indeleble de un crimen, y se avergüenza de sí mismo, liba en silencio dolores sin medida, y huye de la sociedad, donde todo se le ofrece amargo como la hiel de sus pesares, y negro como el luto de su alma.

Feliz si entonces, en el recogimiento de la soledad, y dirigiendo al cielo sus plegarias, se resigna invocando el nombre de Dios, creyéndose dichoso bajo su custodia. Feliz si aceptando con júbilo los brazos que la caridad le tiende solícita, se consuela en ellos de su inmensa desgracia, y ora humilde, por la que, doblemente criminal, le negó los suyos, después de darle una vida de que tiene que avergonzarse.

JUAN BELLCAIRE.

(Continuará).

Lo teu vano

Arma qu' en mans de m' aymía
fereixes a tots los cors,
que l' aire que despedeixes
encén lo foc dels amors,
refrescam l' abrassat rostre
ab ton aire perfumat
ab l' olor qu' encare guardas
de les mans que t' han portat.
Ab tos efectes contraris
jugas ab lo cor ardent,
que si retresca 'l teu aire,
ercén més l' amor ton vent.

N. P.

ESPIGOLANT (Crónica)

J' hem passat les grans fires i festes. ¿Que 'n dirém de sa magror de llur portentós lluiment? Qu' han estat unes fires que no tenien nás de aitals, puig que la festa d' un poble de montanya resulta més animada, més fina. L' Ajuntament no tenia diners, no estava per balles ni músiques, car nostres curiosos edils 's trobavan ocupats ab 'ls famosos presupostos i naturalment al arribarne l' hora de paga algunes coses per fires, votaren la respectable cantitat de *dos mil pessetes*, per lluir-se i no fer un paper ridícul.

Tot ha anat magre ¿de que s' han fet d' aquelles fires que quinze anys enrera celebraven nostres gironins, llúides, concorregudes de gent de tot arreu? Ay! Girona cada dia está més anémica i mes trista, enmalalteix i no vol festes, i 'ls de fora veyentho tant esquifit prefereixen quedar-se á casa i fan bé.

No 'm podém dir res més perquè ja compendrán ¿que resultaria de tot lo que diguessim? ¿serviria d' estimul? Tal volta 'ns tractarien de *retrógrados* porque sols pensém en festes.

De las fires passades lo que més mereix parlarne, com cada any, son els Jocs Florals. I aquets en el seu fondo, es a dir per la part literaria perden bastant i també l' atenció del públic.

En cambi un' altre part dels Jocs Florals es l' elecció de la Regina de la Festa i sa cort d' amor; fou molt animada, també com cada any, pro en aquest, sens despreciá les Srtas. que altres anys l' han formada, mereixia'l de debó un aplauso tant la Regina com ses acompanyantes pel bon gust que tingué el Jurat en elegir la primera i pel d' aquesta en l' elecció de sa simpática y distingida cort d' amor, bellesa que sobrepuja ab sa clássica i escayenta mantellina blanca. La Regina de la Festa fou la Srta. Lolita Puig i l' acompanyaven les Srtas. Matilde Puig, Pepita Roqueta, Pepita Montsalvatje, Adelita Canal, Laura Norrat i Encarnació Dalmáu.

Per rahó d' ésser ans d' ahir diumenge dia 13, el senyalat per l' inauguració del monument al eximi Dr. Robert i anantsen per la mateixa molts gironins entre ells alguns socis de la Joventut Católica Propagandista, nostre amic en Joaquim Saurina sospengué la conferencia que tenia intent de donar en aquest dia, ab carácter públic; la que farà ajudant Deu el proper diumenge vintiset del corrent en el local del Teatre del Centre Moral á les cinc de la tarde cambiant el títol publicat en nostre últim nombre pel de «Cultura general i actitud dels catòlics».

Per referencias sabém que será de forsa interés i esperém que tots els nostres llegidors i socis de la Joventut anirán a escoltar al Jove disertant.

EL CRITERI se proposa parlarne ab l' extensió deguda i nostre estimat i autorisat colaborador en Rodolf de Fortuny manifestará sa impresió d' ella en el mateix nombre corresponent al dia 30.

Hauriem volgut publicar la poesia premiada pels Jocs Florals d' enguany ab la flor natural pro sa extensió no 'ns ho permet. De les que podia minsertar la mellor es la que va apart.

També era molt digne la patriótica premiada pel «Centre Catalanista» deguda a Mossen Vicens Piera i la que meresqué l' honor de repetició en el dia de la Festa, pro per les circunstancias com la primera, no podém.

Ha sigut nomenat Ponci de Girona Don Jesús Lopo. Ben vingut sia.

Del 16 al 17 se veurá un eclipse total de Lluna de las 11 á la 1 de la nit.

El dia dos del corrent se constituí á Girona el «Gremi de pagesos ben parlats» qual acte tingué molta importancia per el concurs i decissió dels pagesos i propietaris assistents i per les persones que s' han posat al seu cap representants de lo millor de Girona i sa comarca, entre ellas el Director del Institut i ex-alcalde don Joaquim d' Espoña, l' ex-senador senyor Marqués de Camps i moltes altres no menys caracterisades.

Desitjém, com els seus organisadors i components, bons fruits i a veure si acabém o remeyém la repugnant mala parla de bona part del país.

Ha mort fa pocs días el P. Machado un dels jesuitas expulsats de Portugal que tant ab l' oratoria com ab la premsa s' havia distingit en la defensa de la religió motiu per el cual fou més atropellat avans de sortir del vehi estat. Descansi en pau.

Ab el nombre próxim acompanyarém els notables discursos pronunciats per don Manuel Senante en els últims debats polítics. Aixó representa un gran sacrifici per part nostre, pro no més comensém a expressar la gratitut a nostres favoreixedors, o millor dit favoreixedors de la causa catòlica, per la qual farém sempre lo que poguém.

Encare que 'l temps no hi ha acompanyat molt, ab un entusiasme gran s' ha celebrat a Barcelona l' inauguració del monument al Dr. Robert. Ab tal motiu se pot dir que Catalunya tota s' ha donat les mans i ha unit els seus cors per glorificar a n' el que per ells la glorificava.

Días enrera visitarem a una persona la que entre altres assumptes ens sorti a par-

lar de Girona indignantse ab raó, del procedir de molts de sos habitants, la generalitat dels quals en lloc de protegir a les persones que s' interessen decididament per l' embelliment é importancia de la nostra ciutat, no sols el deixen sol, sinó que 'l consideren com a un exclusivista.

Es de doldre aquet comportament que preferiríem se convertís d' altre modo; que sols se meresqués aplauso; i les persones que volen treballar per Girona, ho farien ab molt més entusiasme, de lo que 'n resultaria beneficiada no l' interessat, sinó la capital per lo que, patriótic creyém es, treballarhi com més s' hi pugui.

Del 27 de Novembre al 4 de Desembre tindrà lloch á Barcelona la quinta setmana social d' Espanya.

Promet ésser importantissima pels temas i disertants. A n' aquí en lloc de cridar als mestres i cridém als deixebles ó siguin als obrers aont i apendrán las bones ensenyansas i aont sentirán persones que no 'ls han d' enganyar ni viure a ses costes. Arquebisbes, Prelats, senadors, diputats, molts dels que s' interessen pel benestar social.

S' ha constituí á Girona un Requeté Jaumista. Si practiquen bé els lemas primers i ab la deguda preferencia del seu programa Deu, Patria; tindrán nostre ajuda, pro si s' embranquen primer ab polítiques, personalismes ó partit, no podrém donalshi.

Pel bé de la religió, visquin.

Ab el nombre d' avuy acompanyém un prospecte del conegut medicament de Barcelona «Elixir Callol», quina lectura recomaném eficazment a nostres llegidors per ésser d' interés a totas aquellas personas que pateixen de *neurastenia*, *anemia*, *falta de gana* i *debilitat general*. Se ven a las principals farmacias i droguerias.

Es favorablement comentat el cambi de capsalera de *La Regeneración* qual sencillet dibuix es degut á la ma del nostre Director en Narcís Palahi, lo que 'ns honrém molt en expressar.

Han visitat nostre redacció els periódics *La Rápita* de San Carlos de la Rápita, *La Lucha* de Reus, *El Deber* de Olot, *Catalunya Agrícola* i *El Mensajero del Niño Jesús de Praga* importants revistes de Barcelona.

Aceptém am gust el cambi i mercés per l' atenció.

El dilluns dia 21 comensarà a l'Església del Sagrat Cor un solemne octavari en el que predicarà l'eloqüent orador sagrat i director rescentment anomenat de la residència de Pares Jesuïtes d'aquesta capital.

El diputat per La Bisbal en Salvador Albert ha dit al Congrés que la classe d'Agricultura de l'Institut de Girona se donava en un quarto qu' havia sigut presó i que sols rebia llum per una finestra i que per anar a la de Química s' havia de pujar una estreta i perillosa escala.

Girona te moltes coses millorables, pro no n' hi ha per tant, ja que a mes de fer passá per més poch culta á nostra ciutat, ho fá ab desconeixement complet de lo que diu.

Som molt aimants de que la vritat suri sempre.

Ha merescut algún comentari favorable la retreta de farolas anunciadoras que fou organizada per la Cambra de Comers i portada a terme el diumenge sis del corrent.

Se distingiren la de la Cambra simbolizada per la bola del mon i a sobre el deucomers illuminantlo; l' aeroplá de la Raimonda Crehuet d' un gust forsa artistic, com també la farola de la Creu-Roja i la sombrilla deguda al industrial Ramón Boix. Totes molt ben iluminades i de molt bon efecte.

El diumenge últim celebraren un mitin les Associacions polítiques, econòmiques i recreatives i 4 regidors de Girona, junt ab la premsa de la capital, per protestar de la confecció del pressupost fet per l' any vinent i l' empréstit inclós en el mateix a l' objecte de construir un mercat cobert.

L' acte tingué molta importancia, pro no saltres ens reservém el dret de parlarne quant vejém la cosa més clara, doncs per altre part observém l' actitud dels 14 concejals qu' aprovaren el presupost, actitud que no está prou explicada i definida.

La Joventut Católica Propagandista seguint sa lloable tasca comensada se proposa organitzar una conferencia mensual donada per algún dels seus socis o per persones de fora competents ab materies polítiques, científiques o d'acció social.

La mateixa, prompte comensarà una serie de visitas a institucions de carácter social, instructives i benéfiques de las que donarém compte en aquesta publicació.

IMP. DALMÁU CARLES Y COMP.—GIRONA.

Farmacia del Dr. Vivas

CORT-REAL, 17 ☀ TELÉFONO, 65
◆ GIRONA ◆

Francisco Solá

— ÓPTIC —

Rambla de la Llibertat
GIRONA

Gran Hotel Peninsular den JOAN NICOLAZZI

Hotel de pr. mer ordre. — Menjador apart pera
Rtns. Srs. sacerdots.
PROGRÉS 4.—GIRONA.

Joan Juanola SASTRE

Cort-Real, 5.—GIRONA

Dalmáu Carles y Comp.

Libreters.—Editors

Plaza del Oli, 1.—GIRONA

FARMACIA DEN

Lluís de Puig

CARRER DEL PROGRÉS, 4
GIRONA

ADROHER GERMANS

MAGATSEMISTES DE MATERIAL ELÉCTRIC
GRANVIA ☁ GIRONA

Botiga den JOAN PERICH

RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 28
— GIRONA —
Assortit de postals, merceria i quincalla.

Sabateria Alvarez DE Ferrán Freixas

Bon gust, elegancia i duració
— PROGRÉS, 8. — GIRONA —

ACADEMIA PREPARATORIA

per estudis de Bachillerat i magisteri
dirigida pel professor i oficial de telégrafos
Manuel Ibarz Grao
am la col·laboració del mestre públic

D. Silvestre Santaló
de D. Joaquim Pla

ex-alumne de la Universitat Central,
i d' un Professor de llatí.

S' obrirà al primer d' Octubre. Referencies
a la llibreria de Dalmáu Carles, i al domicili
del Director.

Dolors Jordá Profesora de Piano
Plassa de Moli, 9, 3.er—GIRONA

El Criteri

☞ Periódic Quincenal d' acció catòlica ☜

☐ Portaveu de la Joventut Católica Propagandista ☐

Publicarà notabilíssims treballs de divulgació científica, d' acció social catòlica y de literatura ✕ Suscripció: Un any, 2.00 pessetes; trimestre, 0.50 pessetes;
✕ ✕ ✕ ✕ nombre solt, 10 céntims ✕ Anuncis a preus ben módics ✕ Redacció i Administració: Pujada de la Catedral, núm. 10, 3.er ✕ ✕ ✕ ✕